

Ob navedbi vsebine Calvijeve študije moramo omeniti tudi obsežne pojasnjevalne odlomke iz njegovega prevoda *Podob iz sanj*. Ti odlomki kažejo, da bo Cankarjeva poslednja umetnina našla — s kako redko motnjo — v italijanščini svojo odgovarjajoče lepo podobo, kar nas močno veseli. Študija, ki je za italijansko občinstvo zelo točna in pregledna, bi se dala obogatiti z mislimi Voduškove analitične monografije Ivan Cankar (1937), zlasti z odlomkom Cankar v »*Podobah iz sanj*« (Sodobnost 1934). Primerjanje z italijanskimi književnimi mojstri daje Cankarju vso vrednost samoniklega, genialnega umetnika. A četudi je Cankar »ustvaril slovenski moderni umetnostni jezik« (Breznik, DS 1935, 507), bi primerjava z Boccacciom delala krivico Jurčiču, Tavčarju, Kersniku in je slovenski književni zgodovinar v tej obliki ne bi mogel podpisati.

V. Beličič.

Rudolf Horvat, Na bedemima Stare Hrvatske. Omladinska knjižnica Matice Hrvatske. Kolo I. — Svezak 1. Serija b. Zagreb 1941.

Tik pred usodnim prelomom v zgodovini Hrvatske je izšla ta knjižica o stari slavi Hrvatske, s katero je Matica Hrvatska uvedla novo serijo svojih izdaj, namreč Omladinsko knjižnico za mladino od 15—16 let.

Na bedemima Stare Hrvatske obsega tri zgodovinske slike. Prva, *Uskoška sveča*, opisuje junaški dvoboj Pariševiča s turškim velikanom Bakotom (1527) ter njegovo zaobljubo, da bo daroval trsatski cerkvi tako svečo, kakor je bil velikan velik. Ko je svečo izgotovil iz daril vseh Hrvatov, se je na Trsatu poročil s hčerko uskoškega vojvode Hreljanovića ter je za svoje junaštvo sam postal vojvoda. — *Zaroka bana Frana Frankopana* govori o Frankopanu ter moravski baronici Juditi Krečin, kateri govori mladi ban o razcvetu renesančne hrvatske književnosti. Grof Paradeiser, Juditin zaročenec, pride k Frankopanu v goste prav, ko navale zopet Turki v Hrvatsko. Paradeiser pobegne pred bojem v Zagreb, zaročnica pa gre v boj pri Hrastovcu (1556), kamor je pridrvel Murat beg. Judita pade v plen Turkom, pa jo ban osvobodi in seveda tudi zasubi. Ko gre nekaj let kasneje svatbeni pohod iz Hrvatske po nevesto na Moravsko, se banu vname uho in na poti umre (2. dec. 1572). Svatbeni pohod se vrne nazaj kot pogrebni. Judita je stopila nato v samostan dunajskih klaris. — Tretja črtica pa govori o junakih, ki so branili *Gvozdanško* do svoje smrti l. 1578 pred bosanskim Ferhadpašom, pa so vsi do zadnjega zmrznili na straži, čakajoč sovražni napad brez hrane. Še prej pa so bili priče poroke poglavarjeve hčerke z junakom Ožegovićem ter so prejeli kot zadnjo hrano sv. popotnico.

To je vsebina te narodoljubne hrvatske mladinske knjige, ki kaže, kako so umirali in se borili stari Hrvati za svojo domovino. Umetniško niso dovolj močne, v tem so močnejše naše podobne povesti Lee Faturjeve, ki jih je pisala za Vrtec in mladinske liste ter bi zaslužile vsaj v toliko knjižno izdajo kakor te hrvatske zgodovinske črtice z domoljubno tendenco. Uvodoma pa uredništvo še bolj tendenčno proslavlja staro Hrvatsko, ki je bila močna država ter so samo verski boji delili Hrvate v katoličane in muslimane, dasi so bili obojni Hrvati in junaki. Zgodovinska povest pridobiva na veljavi tudi v mladinskem slovstvu in tudi pri nas bi ne smeli iti tako molče mimo zgodovinskih slik boja naših dedov za vero in domovino.

T. D.